

DAVID HARROWER
BLACKBIRD

SLOVENSKÉ
KOMORNÉ
DIVADLO

Slovenské komorné divadlo Martin
uvádza v slovenskej premiére

DAVID HARROWER BLACKBIRD

preklad **Valeria Schulczová a Roman Olekšák**
dramaturgia **Monika Michnová**
odborná spolupráca **Doc. ThDr. Mgr. Slávka Karkošková, PhD.**
scéna a kostýmy **Pavol Andraško**
hudba **Róbert Mankovecký**

réžia Valeria Schulczová

osoby a obsadenie
Una **Kamila Antalová**
Ray **Ján Kožuch**
Dievča **Alžbeta Horecká a. h. / Eva Oľhová a. h.**
Hlas muža **Matej Neradil**
Hlas ženy **Janka Nosálová**

predstavenie vedie **Janka Nosálová**
text sleduje **Darina Mázorová**

Premiéra 24. apríla 2015 v Štúdiu SKD Martin.
Štvrtá premiéra divadelnej sezóny 2014/2015.
555. premiéra Slovenského komorného divadla.

Scénu, stavbu, osvetlenie, zvuk, rekvizity, kostýmy a parochne pod vedením Karola Čičmanca, Petra Klaudínyho a Mariána Frkáňa realizovali: Mária Brachňáková, Zuzana Jankešová, Nina Malková, Soňa Mušáková, Anna Paulovičová, Peter Bartoš, Juraj Bojnický, Jaroslav Daubner, Dušan Gabona, Pavol Janský, Miroslav Kopas, Daniel Kovalčík, Vladimír Kubis, Ján Kurhajec, Matej Neradil, Peter Pecko, Zdeněk Polášek a Matej Zachar.

Kamila Antalová
Ján Kožuch
Eva Olhová

Keď pred časom vyšiel najavo prípad Kristíny z Nevidzian, ktorú zneužíval miestny farár, mnoho ľudí z jej okolia bolo presvedčených, že dievča si zneužívanie vymyslelo. Nazývali ju klamárou a šteňatom. Keď sa prípad dostal v septembri 2013 do médií, bolo to podľa Kristíninej mamy najťažšie. Ľudia v dedine sa s nimi nerozprávali, ohovárali ich, šírili o nich klebety. Deti po Kristíne pokrikovali a vysmievali sa jej. Záujem médií nepriniesol Kristíninej rodine nič dobré. Cítili nenávisť dediny, lebo vraj kazili povesť miestnej farnosti. Niektorí obyvatelia Nevidzian sú dokonca presvedčení, že matka dievčata si všetko vymyslela a mala by sa farárovi ospravedlniť, lebo mu v médiách urobila hanbu, a to je hanba pre celú farnosť. „Zlízli sme si to dvakrát,“ vyjadrila sa Kristínina mama. „Tým, že sa to vôbec stalo, a prístupom ľudí.“¹

Naša spoločnosť často nepristupuje k prípadom zneužívania kořektne a prispieva k traume obetí a šíreniu stereotypov a mýtov. „Traumatické udalosti sa nekončia v okamihu, keď sa skončí sexuálne násilie. Trauma môže prebiehať a nabaľovať sa aj potom – môže sa prehľbovať, ak obeť získa zlú skúsenosť s okolím, prípadne s políciou či médiami. Takáto ujma je v niektorých prípadoch dokonca väčšia ako ujma spôsobená páchatelom,“² upozorňuje Mirka Grófová, spoluzakladateľkou občianskeho združenia Nemlčme.

David Harrower charakterizoval svoju hru **Blackbird** ako „milostný príbeh dvoch ľudí, ktorí zažili niečo, čo úplne zmenilo ich životy“³. Hra od svojho vzniku pred desiatimi rokmi vyvoláva vášnivé diskusie, kladie ťažké otázky a neponúka na ne jednoznačné odpovede. Okrem iných otvára otázku, či Unu viac traumatizoval vzťah s Rayom alebo necitlivá reakcia spoločnosti, ktorá po tomto vzťahu a jeho odhalení nasledovala – hnev rodičov, agresívne vyšetrovanie u lekára, sedenia u psychiatričky, ktorá sa jej pýtala, či si je vedomá, ako ublížila ľuďom, čo ju mali radi, súdny proces, médiá, ohováranie okolia. Správanie sa spoločnosti k Une ako k obeti pripomína zneužitie, je to znásilnenie jej dôstojnosti, pričom ju rodičia, lekári, policajti či právnicki ani na chvíľu nepovažujú za rovnocenného partnera. Stala sa duchom. Ku koncu hry Una prehovorí za publikum: „Neviem, čomu mám veriť, Ray. Je toho toľko na výber.“ My diváci sa stávame účastníkmi deja, vytvárame si vlastný názor na to, čo sa deje na javisku, sme nútení zaujať k tomu postoj. Ak to znamená, že budeme oteraz túto tému vnímať citlivejšie, nie je to málo.

Monika Michnová

¹ Zneužíval ju farár, no dedina sa dodnes hnevá na obeť, Denník N 25. 3. 2015.

² Pomáha obetiam sexuálneho násillia: Nie znamená vždy nie, Denník N 25. 2. 2015

³ The British Theatre Guide, <http://www.britishtheatreguide.info/otherresources/interviews/DavidHarrower.htm>

Škótsky dramatik **David Harrower** (1966) sa presadil hneď svojou prvou hrou **Nože v sliepkach**, za ktorú mu v roku 1997 časopis Theater Heute udelil Cenu kritikov za najlepšiu zahraničnú hru. Táto hra bola preložená do viac než dvadsiatich jazykov a uviedli ju divadlá po celom svete – u nás v roku 2001 Slovenské národné divadlo v réžii Silvestra Lavríka. Odvtedy Harrower píše vlastné hry, ale pravidelne a úspešne sa venuje aj adaptáciám hier svetových klasikov ako Pirandello, Čechov, Büchner, Horváth, Brecht, Schiller či Gogol. O tejto práci povedal: „Je vzrušujúce ponoriť sa nielen do hry samotnej, ale tiež do obdobia, v ktorom spisovateľ pracoval. Úplne ma fascinujú dramatici aj to, prečo si zvolili tú ktorú formu.“⁴ Hra **Blackbird**, ktorú David Harrower napísal na objednávku Edinburského medzinárodného festivalu v auguste roku 2005, je doteraz jeho najúspešnejším textom. Získala Cenu za najlepšiu hru, ktorú udeľujú škótski divadelní kritici, v roku 2007 Cenu Laurencea Oliviera za Najlepšiu novú hru. V roku 2008 bola niekoľkými recenzentmi označená za hru, o ktorej sa v anglicky hovoriacom svete najviac hovorí. O svojich dvoch najúspešnejších textoch Harrower povedal: „V hrách **Nože v sliepkach** a **Blackbird** majú herci čo hrať. Herec do nich musí priniesť veľa zo seba, aby vytvoril vnútorný život postavy. Obe v sebe skrývajú tajomstvo.“⁵ Hoci to spočiatku odmietal, Harrower napísal scenár pre filmovú adaptáciu svojej hry v réžii uznávaného austrálskeho divadelného režiséra Benedicta Andrews, ktorý hru uviedol v nemeckej premiére v novembri 2005 v Schaubühne am Lehniner Platz v Berlíne a pre ktorého to bude prvá filmová réžia.

Keď Harrower dostal ponuku od Edinburského festivalu, aby pre nich napísal divadelnú hru, najprv odmietol – pýtal sa sám seba, či na to má. Myslel si, že od neho budú chcieť rozsiahlu hru s veľkým obsadením. Začal na svoje pomery odvážne – napísal hru pre dvanásť hercov, ale mesiac pred termínom odovzdania škrtol desať postáv. Neskôr,

už počas skúšania, dopísal do hry na podnet režiséra Petra Steina postavu 12-ročného dievčaťa, ktoré prichádza na záver. Autor priznáva, že sa pri písaní inšpiroval skutočnými udalosťami, ktoré sa odohrali len dva roky pred napísaním jeho hry a ktoré mu poslúžili ako východiskový bod. Išlo o medializovaný prípad Tobyho Studebaker, bývalého člena Americkej námornej pechoty, ktorý ako 31-ročný nadviazal prostredníctvom internetu vzťah s 12-ročným anglickým dievčaťom. Dievča kvôli nemu v roku 2003 utieklo z domu, odleteli spolu do Paríža, potom cez Strasburg do Frankfurtu. Spolu boli na úteku päť dní, hľadala ich polícia, Studebaker sa jej sám vzdal na letisku vo Frankfurte. Jeho posledné slová, ktoré adresoval dievčaťu, boli: „Milujem ťa, budeš na mňa čakať?“ Odsúdili ho v Británii na 4,5 roka, potom ho deportovali do USA, kde dostal ďalších 11 rokov za prechovávanie detskej pornografie. Jeho obet, Shevaun Pennington, trpí dodnes depresiami, úzkosťou a fóbiou z ľudí.

Prečo sme našej inscenácii ponechali anglický názov **Blackbird**? Predovšetkým – autor v hre toto slovo nepoužíva (rovnako ako neznáme slovo pedofil) a sám nikdy nevysvetlil, prečo zvolil práve tento názov. Nechceli sme preto názov jeho hry obráť o ďalšie možné významy, ktoré prichádzajú do úvahy. Ponechali sme tak názov v angličtine, rovnako ako to urobili v pražskom Národnom divadle. Je možné, že názov hry sa odvoláva na anglický slangový výraz *jailbird*, ktorý označuje niekoho, kto opakovane spáchal zločin, teda kriminálnika, recidivistu. *Blackbird* zároveň označuje bývalú lásku, dievča, ktoré niekto miloval a ona zostala jeho starou láskou (*bird* je v angličtine slangový výraz pre dievča). Rovnako sa však môžeme iba dohadovať a domnievať, že názov hry odkazuje na slávnu rovnomenú pieseň The Beatles, ktorú napísal Paul McCartney, keď bol práve v Škótsku, ako reakciu na rasové nepokoje v USA v roku 1968. Išlo o boj Černochovo za ich práva, čo môžeme pomenovať aj ako boj za nezávislosť. Hoci teda slovo *blackbird* označuje v angličtine drozda, u McCartneyho ide o čierne resp. černošské dievča. Ale ako je to Harrowera? Ak pripustíme, že naozaj myslel na *drozda*, môžeme nájsť viacero významov tohto slova. Na webstránke, ktorá sa venuje vysvetlovaniu rôznych symbolov⁶, nachádzame paralely a motívy z hry **Blackbird**. Napríklad, v stredovekom Aberdeenskom Beštiári, ktorý bol napísaný v 12. storočí, predstavuje drozd ako náboženský symbol tých, ktorých lákajú telesné pôžitky. V raných kresťanských textoch je drozd symbolom zla. Diabol sa zjavil svätému Benediktovi v podobe drozda, aby ho pokúšal. Zároveň je drozd nímnaný ako vták, ktorý symbolizuje telesné pokušenie.

-mm-

⁴ literature.britishcouncil.org/david-harrower

⁵ Tamtiež.

⁶ <http://www.signology.org/bird-symbol/blackbird-symbol.htm>

Blackbird singing in the dead of night
Take these broken wings and learn to fly
All your life
You were only waiting for this moment to arise

Blackbird singing in the dead of night
Take these sunken eyes and learn to see
All your life
You were only waiting for this moment to be free

Blackbird fly, blackbird fly
Into the light of the dark black night
Blackbird fly, blackbird fly
Into the light of the dark black night

Blackbird singing in the dead of night
Take these broken wings and learn to fly
All your life
You were only waiting for this moment to arise
You were only waiting for this moment to arise
You were only waiting for this moment to arise

Ľudí, ktorí v detstve zažili sexuálne zneužívanie, nie je v spoločnosti málo. Málokto im však rozumie. Okolie zväčša netuší, čo sa stalo, niekedy však predsa vyjdú veci na povrch. Málokedy sa však pomenujú pravým menom. Ľudia celú záležitosť zvyčajne všemožne utulávajú alebo sa k nej stavajú s predsudkami. Niekedy sa úprimne snažia pomôcť, no narobia pritom mnoho chýb. Kráčajú však ďalej. A očakávajú, že aj život obetí bude pokojne plynúť, že sa s vecami vysporiadajú a zabudnú.

Zločin a trauma sexuálneho zneužívania, žiaľ, nezostáva bez následkov. Vyberá si daň od tých, ktorí ublížili, a – čo je paradoxné – ešte viac od tých, ktorí boli v pozícii obete. To, čo sa odohralo kedysi dávno, tam a vtedy, sa v živote ešte mnohokrát ozve, sprítomní v novej (viac či menej zjavnej) podobe. Odborníci nazývajú traumu sexuálneho zneužívania „vraždou duše“. Nie je to len telo obete, ktoré zažije inváziu, ale i (a predovšetkým) jej duša.

V povedomí verejnosti prevláda mylná predstava, že sexuálne zneužívanie sprevádza zjavná brutalita. V skutočnosti sa zneužívanie zvyčajne odohráva v atmosfére dôvery a zdanlivej lásky. Dieťa sa môže úprimne tešiť z prejavov pozornosti, môže sa dokonca správať ako zamilované, môže sa zastávať páchateľa. Zlo a ublíženie nemusia byť na prvý pohľad rozpoznateľné. Bývajú kadejakto zastreté. I dospelí sa neraz nechajú nachytať. O čo skôr sa to teda môže stať deťom! Nemajú dostatok vedomostí ani skúseností na to, aby pochopili, čo je v hre. Obetiam môže trvať roky, kým pochopia, ako boli zneužívané a ako to poznačilo ich život. A páchateľa? Tí vtedy vedeli, čo činia? Nazvali by to zneužívaním? Uvedomujú si, že ublížili? Spomínajú na to s pokáním či so vzrušením?

Príbeh hry **Blackbird** ponúka surovo realistickú sondu do spôsobu myslenia a prežívania páchateľa a obete. S odstupom rokov páchateľa neohlásene navštívi jeho obeť. Chce vidieť, ako žije, ako sa má, a dať mu vedieť o sebe. Nie je vonkoncom vítaná: „*Načo si tu? Čo tým chceš dosiahnuť? Nemáš právo...*“ Pre neho je minulosť už uzavretou záležitosťou – bol predsa vo väzení, svojím „pekľom“ si už prešiel. Začal nový život, v inom meste, s iným menom. Myslenie však nezmenil – na svoje počínanie spred rokov stále nazerá prekrútené, s množstvom seba-vyvíňujúcich a obeť-obviňujúcich tvrdení. Obeť je v jeho očiach tá, ktorá „je chorá“, „má sklapanúť“, „dať mu pokoj“, „odísť a proste žiť ďalej“.

On „z nej urobil ducha“ a ona „má prestať byť duchom“. On s tým už nemá nič? Nič, čo by mal alebo mohol napraviť? Jej život a následky ním zasadené rany sa ho už netýkajú? Hmm... Ľudia narobia neporiadok. A „čakajú, že niekto iný po nich upraje“. On nebol schopný dôkladne si upratať ani sám v sebe. Dá sa mu dnes ešte veriť? Čo keď ublížuje alebo ublíži ešte ďalším?

Slávka Karkošková,
riaditeľka občianskeho združenia ASCEND

Alžbeta Horecká
Kamila Antalová
Ján Kožuch

Valeria Schulczová (1975) absolvovala réžiu a dramaturgiu na Vysokej škole múzických umení v roku 1999 v ročníku prof. Ľubomíra Vajdičku. Od roku 2002 pôsobí v divadlách na Slovensku a v Českej republike (Slovenské národné divadlo, Mestské divadlo P. O. Hviezdoslava, HaDivadlo, Divadlo Rokoko, Divadlo na Zábradlí, Divadlo Petra Bezruča, Západočeské divadlo, A studio Rubín) ako režisérka a dramaturgička. V rokoch 2002 – 2004 bola šéfkou HaDivadla v Brne. Od roku 2004 spolupracuje aj s televíziami, pre ktoré vytvorila niekoľko seriálov.

Po niekoľkoročnom pôsobení v televízii si sa prednedávnom vrátila k divadlu. Spolu s dramaturgom Romanom Oleškákom si pre SND napísala hru *Leni*, ktorú si aj režírovala. Zdena Studenková za postavu *Leni* získala cenu DOS-ky za najlepšiu ženskú hereckú výkon a pri jej preberaní sa Ti osobne podakovala. Ako k tejto spolupráci došlo?

K divadlu som sa vrátila len po dvojnásobnej prestávke. Predtým som divadlo robila v Česku. *Leni* však znamenala pre mňa návrat do slovenského divadla po jedenástich rokoch. Pôvodne sme SND, respektíve dramaturgičke Darine Abrahámovej ponúkali dramaturgiu románu *Hodiny*. Nakoľko naň ale nie sú voľné práva, Darina nás oslovila, aby sme napísali text „na telo“ pre Zdenu Studenkovú. Zároveň sa hľadal titul pre nový priestor SND. V Modrom alone mala táto inscenácia zahájiť líniu hier písaných pre konkrétnych hercov.

Bola *Leni* prvou divadelnou hrou, ktorú si napísala?

Nie. Prvou bola ešte na škole hra pre LUDUS **Stačí povedať: Nie!** o vzniku drogových závislostí u detí. Potom som spolu s Ivou Klestilovou napísala rozprávku **Hraj** pre HaDivadlo v Brne. A neskôr sme s Ivou napísali hru **Bárbiny** na objednávku Divadla na Zábradlí v Prahe pre prvý ročník projektu Československé jaro.

Vieš byť ako režisérka prísna k sebe ako k autorke (a napríklad vo svojom texte škrtať alebo ho prepisovať) alebo svoje texty píšeš s konkrétnou predstavou, ako by mali vyzeráť na javisku a už ich nemeníš?

Píšem ich s konkrétnou predstavou a najlepšie aj pre konkrétnych hercov. Je inšpiratívne vychádzať z ich naturelu, vedieť, aké používajú herecké prostriedky, aký majú temperament. Potom postavu môže hrať i niekto iný, ale tá konkrétna predstava sa v postave premietne, zanechá v nej odtlačok. A keď sa začne text skúšať, netrváť bigotne na dodržaní každého slova. Skúšanie je proces, text je pre mňa partnerom. Takže sa nebránim ani prepisovaniu, dopisovaniu alebo škrtaniu. Často pri skúšaní objavíme aj významy, ktoré sme si pri písaní neuvedomili alebo sme ich len naznačili, takže by bolo hlúposťou fixovať sa len na tvar, ktorý vznikol za stolom.

Ako sa teraz s odstupom pozeráš na svoju prvú réžiu v národnom divadle?

Aj keď to bude znieť ako klišé, ale to skúšanie bolo skvelé. Okolo národného koluje veľa mýtov, takisto o hercoch. Ja som tam stretla pripravených profesionálov, ktorí mali chuť urobiť inscenáciu so silnou témou. Myslím, že sa nám podarilo, aj keď môže byť vnímaná kontroverzne. Ale to je pre mňa vždy lepšie, ako keby zapadla v priemernosti všeobecného prijatia.

Ako sa darí hre *Leni*?

Leni uviedlo pražské Divadlo v Řeznické. Vilma Cibulková za postavu *Leni* dostala Tháliu, cenu udeľovanú českou Hereckou asociáciou. Je to samozrejme skvelý pocit, keď stvoríte postavu, v ktorej má šancu herec excelovať. Navyše, pre herečky v tomto veku nie je až tak veľa výrazných postáv. A sledovať vlastný text v trochu inom dramaturgicko-režijnom výklade je tiež inšpiratívne.

Po *Leni* ste s Romanom Oleškákom napísali hru *Doktor Macbeth*, ktorú si režírne pripravila v MDPOH v Bratislave. V tom istom divadle si tento rok v decembri režírovala *Ostrovského hru Aj múdry schybi*. V čom vidíš najväčší rozdiel medzi inscenovaním vlastného textu a textu iného autora, v tomto prípade veľkého ruského klasika?

Pri písaní vlastného textu človek prirodzene volí formu, ktorú chce vidieť na javisku. Takže pri inscenovaní nehľadám výrazný posun. Možno s odstupom rokov by to bolo iné. Ale pri inscenovaní klasiky je potrebné nájsť kľúč, preveriť životnosť témy, príbehu, zasadiť text do súčasného kontextu. Nemyslím tým formálny posun a násilné aktualizovanie. Mám rada, keď je divadlo živé, ak komunikuje s divákom, hovorí o tom, čo žije on – tu a teraz. Preto treba nájsť, prípadne akcentovať v inscenácii klasiky nielen všeplatné pravdy, ale súčasný ťah na bránku.

Ponuka z nášho divadla prišla náhle a nečakane. Aká bola Tvoja reakcia a na základe čoho si sa rozhodovala, či ju prijmeš?

Myslím, že pre každého režiséra je ponuka spolupracovať s martinským Slovenským komorným divadlom, poctou. Má za sebou skvelú históriu. A veľmi som sa tešila na stretnutie s Jánom Kožuchom. Obdivovali sme ho ako herca ešte na škole. Samozrejme, že ma lákal i ponúknutý text. Práve preto, že je súčasný, kontroverzný a odkrýva tabu. A tešila som sa na prácu aj s Kamilou Antalovou, na generačné stretnutie hercov, ktorí majú rovnocenné party.

Divadelná hra Blackbird má už 10 rokov a predtým, ako „prišla“ do Martina, takpovediac obehla celý svet. Poznala si ju predtým, ako si dostala našu ponuku ju zrežimovať?

Text som poznala, ale žiadnu jeho inscenáciu som doteraz nevidela. Už sa teším na to, ako si po našej premiére pôjdem pozrieť jeho pražskú verziu.

Text si spolu s Romanom Olekšákom aj preložila. Počas práce na preklade si priznala, že to nebolo jednoduché. Skrýval preklad Harrowerovej hry nejaké úskalia? Čo bolo to najťažšie?

Najťažšie asi bolo pochopiť myslenie autora. Text je fragmentovaný, písaný tak trochu ako poézia. Niekedy sa ťažko hľadal slovenský ekvivalent, aby za rozbila vetnú stavbu a zároveň bol zrozumiteľný význam. Dúfam, že sa nám to podarilo.

Preložený text si si už ako režisérka upravila. V čom spočíva táto úprava a prečo si sa pre ňu rozhodla?

Nemyslím si, že úprava je zásadná. Skôr išlo o krátenie. To je štandardné pri takmer každom inscenovaní akéhokoľvek textu. A trochu som sa v rámci „škrtania“ snažila odlišiť jazyk postáv. Šesťdesiatročný muž má predsa len iné myslenie a používa iný jazyk, ako dvadsaťsedemročná žena.

Autor hry David Harrower svoju hru označil za milostný príbeh o dvoch ľuďoch, ktorí spolu zažili niečo, čo úplne zmenilo ich život. Ako to vidíš Ty? Vnímaš hru Blackbird ako love story?

Hra je love story, aj keď veľmi „špecifická“. Myslím však, že naša inscenácia ňou nie je. My žijeme v inom spoločenskom kontexte ako postavy našej hry. Tu sú obeť sexuálneho zneužívania stále kriminalizované. Ak navyše ide o zneužitie detí, je to ešte horšie. Spoločnosť sa nedokáže s týmto typom zločinov vyrovnávať, a tak sa namiesto páchatelov prenasledujú obeť. Dúfam, že naša inscenácia prispieje k odtabuizovaniu tejto témy. Dobrým východiskom bude, ak pripustíme, že sa to deje i u nás. Možno i v našom okolí. A nebudeme hluchí a slepí.

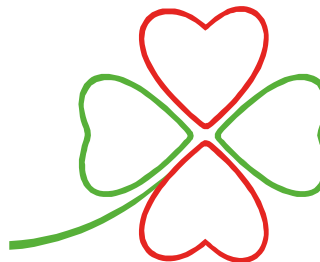
-mm-

Generálny partner

Partner inscenácie

NADÁCIA
Slovenskej sporiteľne

**Nadácia
ZSNP
a
SLOVALCO**

Mercedes-Benz

Neskrotná

Nová trieda CLA

www.mercedesmartin.sk

Kombinovaná spotreba paliva: 6,2 - 4,2l/100 km; Emisie CO₂: 144 - 109 g/km

SKANSKA

RAJ

na dosah
exotické zájazdy

Stahl
cestovní agentúra

 TUI ReiseCenter

www.stahl.sk

INFOLINKA +421 43 2388766

[facebook/stahlreisen](https://facebook.com/stahlreisen)

WACHUMBA DETSKÉ TÁBORY A ŠKOLSKÉ POBYTY

Native
School of English

-- Všetko pre vašu angličtinu

www.nativeschool.sk - info@nativeschool.sk
0904 159 951

WWW.WACHUMBA.EU

JHS s.r.o.

➤ **ZNALECKÉ POSUDKY**

z odborov

stavebníctvo, elektrotechnika, strojárstvo,
ekonómia a manažment, ekonomika a riadenie
podnikov, bytové zariadenia, energetika,
bezpečnosť a ochrana zdravia pri práci,
keramika, koža a kožušničke výrobky, obuv,
textílie, drahé kovy a kamene, klenoty, hodiny,
doprava cestná, priemyselné vlastníctvo,
strelné zbrane a výbušniny

➤ **ENERGETICKÉ AUDITY**

objektívne posúdenie nákladov na energie,
optimalizácia spotreby a návrhy opatrení

➤ **DODÁVKY VODOMEROV**

suchobežné, mokrobežné vodomery

Kontakt:

Sládkovičova 10, 036 01 Martin

Tel.: 043/4222 628, FAX: 043/4308 311

e-mail: jhs@jhs.sk, web: www.jhs.sk

Riešenie.

V papieri ukrývame prírodu.

Zjeme v krajine, ktorú si vážime. Krajina nám dáva našu základnú surovinu – drevo – a tiež vodu toľko potrebnú pre život a naše fungovanie. Na opätku odobierame drevo z dobre obhospodarováných lesov a voda za našim podnikom je taká čistá, že v rieke Váh žijú raky a množstvo rýb, ktoré sú indikátormi čistoty vody. Sme súčasťou tejto krajiny, prírody, spoločnosti, sme súčasťou histórie, vývoja a pokroku.

Ako stabilná spoločnosť dbajúca na špičkovú kvalitu svojich výrobkov ruka v ruku s trvalo udržateľným rozvojom vieme, že naša cesta – cesta zodpovedného podnikania – je tá správna. Už 130 rokov.

Mondi SCP, a. s., oslavuje v roku 2010 už 130 rokov priemyselnej výroby papiera v Ružomberku.

SOLUTIONS.
FOR YOUR SUCCESS.
www.mondigroup.com

Časopis plný trendy nápadov

Nájdete nás aj na www.trendybyvanie.sk
alebo na našej facebookovej stránke **Trendy-Bývanie**

Euroline computer s.r.o.

Svätoplukova 1, 03601 Martin 043/422 47 71

**VANKO
LECHAN**

= VL

UŽ OD ROKU 1997

www.vlmedia.sk

Hlavný mediálny partner

Divadlo podporili

Mediální partneri

bulletin k inscenácii **Blackbird**
zostavila: Monika Michnová
foto: Branislav Konečný
fundraising a reklama: Soňa Buckulčíková
vizuál inscenácie: Pavol Andraško
tlač: P+M Turany
cena: 1€

Slovenské komorné divadlo
Divadelná 1, 036 80 Martin
Tel.: 043/ 422 40 98
www.divadlomartin.sk

riaditeľ: František Výrostko
umelecký šéf: Lukáš Brutovský
šéf výpravy: Jozef Ciller

Zriaďovateľom Slovenského komorného divadla
je Žilinský samosprávny kraj.

